

Dommedag

Sengotisk fremstilling af dommedag i Marie Magdalene Kirke på Djursland. I midten troner Kristus, til venstre for hans hovedet ses en lilje, til højre et sværd, symboler på en nådig og en hård dom. Til venstre for Kristus ses Jomfru Maria, til højre Johannes Døberen. Nederst i billedet er gravene ved at åbne sig. Kalkmaleriet er fra omkring 1440.

Middelalderens verdensbillede

Hvor mennesket i den hedenske oldtid opfattede historiens forløb som et kredsløb uden egentlig begyndelse og afslutning, opfatter det kristne menneske historien som et lineært forløb, der begynder med skabelsen og afsluttes med dommedag.

Før skabelsen var der ingenting. I løbet af 6 dage skabte Gud himmel og jord, dyrene og menneskene.

Men Adam og Eva trodsede Gud ved at spise af Kundskabens Træ. Til straf blev Adam og Eva jaget ud af Paradis, og alle deres efterkommere har arvet deres syndige natur, man taler om arvesynden.

Til sidst fik Gud medlidenhed med menneskene og sendte dem sin søn Jesus. Ved sin lydighed og korsdød forsonede Jesus som et offerlam menneskene med Gud Fader. Efter døden på korset genopstod Jesus af graven, og han fór til Himmels 40 dage efter opstandelsen. Men inden da havde han lovet sine disciple at komme igen for at dømme levende og døde.

Den dag, Jesus kommer igen, kaldes dommedag. Da skal de frelste vandre ind til det evige liv i det himmelske Jerusalem, medens de dømte forvises til flammerne i Helvede.

Adam og Eva efter syndefaldet. Romansk relief af granit fra omkring 1200 på en portal til Vejlbj Kirke på Djursland.

Dette verdensbillede kommer til udtryk i digtet *Dies irae*, der tilskrives franciskaneren Thomas de Celano, der levede omkring midten af det 13. århundrede.

Dies irae blev optaget i den katolske messe (gudstjeneste) som en *sequentia*, en tekst, der synges umiddelbart inden oplæsning af evangeliet før prædikenen. *Dies irae* blev en fast bestanddel af *requiem-messer*, messer for de afdøde, i den katolske kirke. Det er først i 1960'erne, at *Dies irae* blev afskaffet i den katolske kirke.

Dies irae

Ærkeenglen Gabriel blæser i basunen, og gravene åbner sig. Højgotisk kalkmaleri fra omk. 1380 i Højby Kirke i Odsherred.

Ærkeenglen Gabriel i færd med at veje en sjæl. Sjælen sidder i vægtskålen til højre og river sig i hovedhårene, da han vejes og findes for let. Højgotisk kalkmaleri fra omk. 1380 i Højby Kirke i Odsherred.

- 1 Dies irae, dies illa,
solvet saeculum in favilla
teste David cum Sibylla.
- 2 Quantus tremor est futurus,
quando iudex est venturus
cuncta stricte discussurus!
- 3 Tuba mirum spargens sonum
per sepulcra regionum
coget omnes ante thronum.
- 4 Mors stupebit et natura,
cum resurget creatura
iudicanti responsura.
- 5 Liber scriptus proferetur,
in quo totum continetur,
unde mundus iudicetur.
- 6 Iudex ergo cum sedebit,
quidquid latet, apparebit;
nil inultum remanebit.
- 7 Quid sum miser tunc dicturus?
quem patronum rogaturus?
Cum vix iustus sit securus.
- 8 Rex tremendae maiestatis,
qui salvandos salvas gratis,
salva me, fons pietatis.
- 9 Recordare, Jesu pie,
quod sum causa tuae viae,

Energiske djævla fører de døpnte hen, hvor der er gråd og tænders gnidsel, men nogle reddes dog i sidste øjeblik af en frelsende engel. Højgotisk kalkmaleri fra omk. 1380 i Højby Kirke.

ne me perdas illa die.

- 10 Quaerens me sedisti lassus;
redemisti crucem passus;
tantus labor non sit cassus!
- 11 Iuste iudex ultionis,
donum fac remissionis
ante diem rationis.
- 12 Ingemisco, tamquam reus;
culpa rubet vultus meus;
supplicanti parce, Deus!
- 13 Qui Mariam absolvisti,
et latronem exaudisti,
mihi quoque spem dedisti.
- 14 Preces meae non sunt dignae,
sed tu bonus, fac benigne,
ne perenni cremer igne.
- 15 Inter oves locum praesta,
et ab haedis me sequestra
statuens in parte dextra.
- 16 Confutatis maledictis,
flammis acribus addictis,
voca me cum benedictis.
- 17 Oro supplex et acclinis,
cor contritum quasi cinis,
gere curam mei finis.
- 18 Lacrimosa dies illa,
qua resurget ex favilla,
iudicandus homo reus.
- 19 Huic ergo parce, Deus,
Pie Iesu Domine,
dona eis requiem.

Amen

© Tekst og billeder: Henrik Bolt-Jørgensen, Sjørring, den 30. november 2004

Synderinden Marie Magdalene med salvekrukken. Detalje af en sengotisk altertavle fra omkring 1500 i Thisted Kirke.